

Rahanpesulain mukainen Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvojakohtainen riskiarvio 2023

Julkinen yhteenveto

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, rahanpesulaki) mukaan toimivaltaisen valvontaviranomaisen on laadittava riskiarvio siitä, millaisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä sen valvonnan piiriin kuuluvilla ilmoitusvelvollisilla on. Riskiarvion yhteenveto pitää julkaista.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on uudistanut valvojakohtaisen riskiarvionsa loppuvuonna 2022. Riskiarvio laadittiin ensimmäisen kerran vuonna 2015, jonka jälkeen riskiarviota on päivitetty säännöllisesti. Vuonna 2022 laadittua riskiarviota on päivitetty joulukuussa 2023.

Aluehallintoviraston riskiarvio koostuu kultakin toimialalta erikseen laaditusta alakohtaisesta riskiarviosta. Laatimiensa riskiarvioiden perusteella aluehallintovirasto on arvioinut valvomiensa toimialojen kokonaisriskitason seuraavasti (asteikko 1–4)¹:

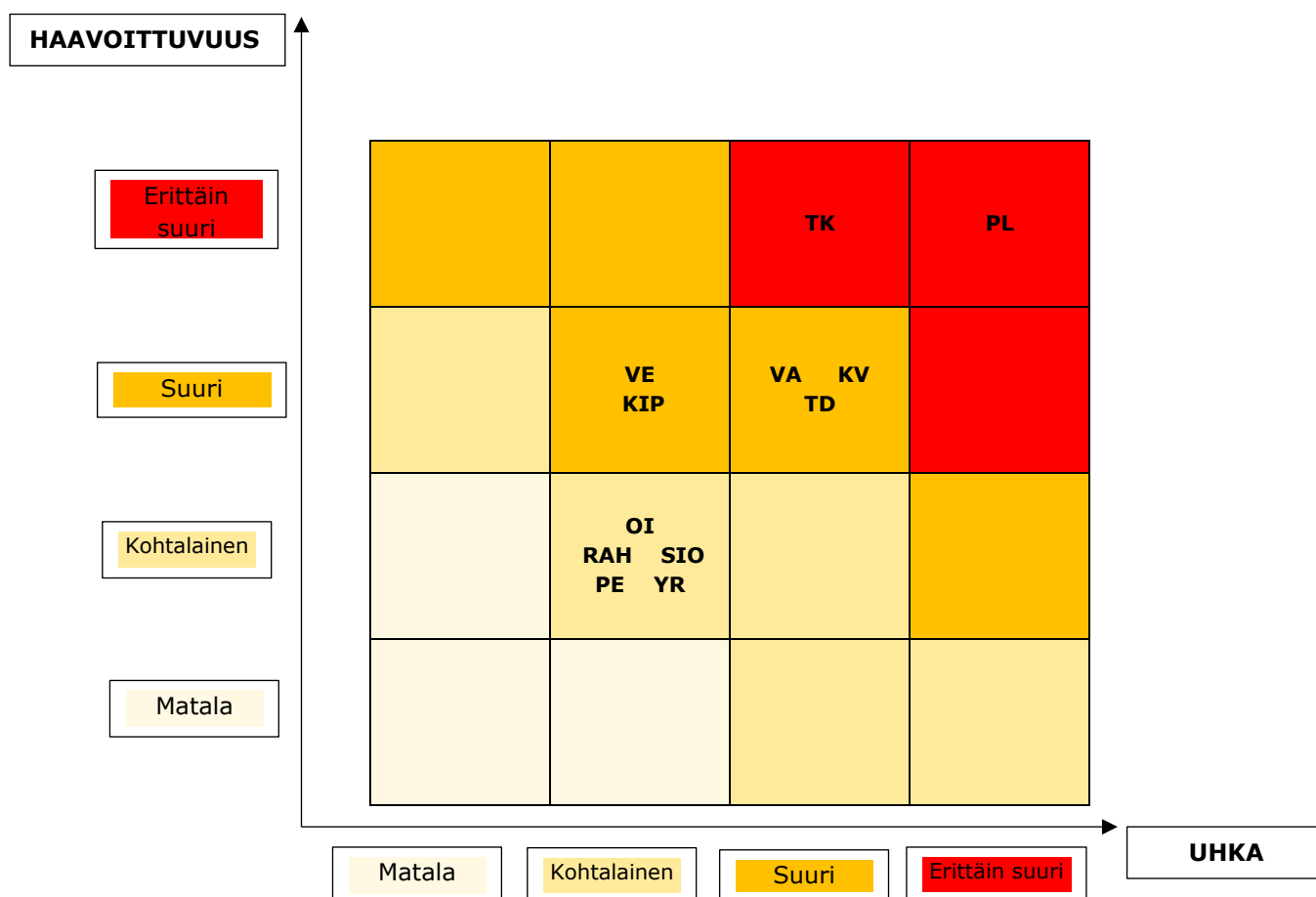
Toimiala	Riskitaso	Lukumäärä
Panttilainauslaitokset (PL)	4	13
Tavarakauppiat (TK)	4	53
Taidekauppiat (TD)	3	65
Kiinteistövälikaupat (KV)	3	1604
Valuutanvaihto (VA)	3	13
Kirjanpitäjät (KIP)	3	2662
Rahoituspalvelut (RAH)	2	69
Veroneuvojat (VE)	2	30
Oikeudelliset palvelut (OI)	2	196
Perintätoimistot (PE)	2	79
Yrityspalvelut (YR)	2	280
Sijoituspalvelujen oheispalvelut (SIO)	2	10

Yllä olevassa taulukossa toimialat on järjestetty riskisimmästä toimialasta vähäriskisimpään. Kokonaisriskitason arvioinnissa on otettu huomioon kullakin toimialalla tunnistetut uhat ja haavoittuvuudet sekä riskejä vähentävät tekijät.

¹ Asteikkoa sovelletaan seuraavasti: 1= vähäinen riski, 2= kohtalaisesti merkittävä riski, 3 = merkittävä riski, 4 = erittäin merkittävä riski.

YHTEENVETO

Toimialoittain tunnistetut uhkat ja haavoittuvuudet sijoittuvat riskitason arviointimatriisissa seuraavasti:

Vuonna 2023 tekemässään päivityksessä aluehallintovirasto korotti tavarakauppiaiden ja panttilainauslaitosten kokonaisriskitason suuresta erittäin suureksi. Aluehallintoviraston valvontahavaintojen perusteella panttilainauslaitoksiin kohdistuvat uhkat ja haavoittuvuudet sekä tavarakauppiaisiin kohdistuvat haavoittuvuudet arvioitiin erittäin suuriksi.

Yksi merkittävimmistä riskeistä eri toimialoilla on ilmoitusvelvollisten *puutteellinen tietämys rahanpesulain velvoitteista* sekä suoranainen *välinpitämättömyys lain velvoitteita kohtaan*. Aluehallintoviraston havaintojen mukaan ilmoituksia epäilyttävästä liiketoimista tehdään vähän ja kynns ilmoituksen tekemiselle on usein korkea.

Vaikka *käteisen käyttö* on jatkuvasti vähentynyt, käteistä pidetään edelleen yhtenä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen keskeisenä välineenä sen heikon jäljitettävyyden ja anonymiteetin vuoksi. Aluehallintoviraston valvomista toimialoista käteisen käyttö näkyy erityisesti tavarakaupassa ja valuutanvaihtotoiminnassa, mikä on merkittävästi vaikuttanut alojen kokonaisriskitason arviointiin. Lisäksi tavarakauppatoiminnassa *helposti rahaksi muutettavat tuotteet*, kuten kulta ja jalokivet, tekevät toimialan houkuttelevaksi rikollisille.

Aluehallintoviraston valvontahavaintojen mukaan erityisesti käteisintensiivisillä toimialoilla *selonottovelvollisuutta ja varojen alkuperäselvityksiä laiminlyödään usein*. Laiminlyöntejä havaittiin muun muassa tavarakauppiaiden ja panttilainauslaitosten kohdalla.

YHTEENVETO

Monelle suuririskiseksi arvioidulle toimialalle yhteistä on liiketoimien *satunnaisuus tai kertaluontoisuus*, jonka vuoksi asiakkaan tunteminen on pinnallisempaa kuin pitkäaikaisissa asiakassuhteissa. Tämä korostaakin huolellisuuden tärkeyttä asiakkaan tuntemistoimenpiteissä.

Kirjanpitoselätori poikkeaa muista suuririskiseksi arvioiduista toimialoista. Kirjanpitäjien asiakassuhteet ovat tyypillisesti pitkäaikaisia. Toimintansa luonteen vuoksi kirjanpitäjät myös tuntevat asiakkaansa toiminnan lähtökohtaisesti erinomaisesti. Alaan kohdistuu kuitenkin merkittäviä haavoittuvuuksia, esimerkiksi alan sisällä vaihteleva tietotaso rahanpesulain velvoitteista ja niistä toimialoista, joilla kirjanpitoasiakkaat toimivat.

Aluehallintoviraston valvomien ilmoitusvelvollisten määrä suhteessa käytössä oleviin valvontaresursseihin on merkittävä haavoittuvuus. Toinen merkittävä haavoittuvuus on *tulokinnanvarainen ja epäselvä lainsäädäntö*, joka koskee muun muassa lain soveltamisalaa. Lain soveltamisala on koettu epäselväksi erityisesti niillä toimialoilla, joissa lain soveltamisalan piiriin kuuluminen on kytketty yksittäisen liiketoimen suorittamiseen.